

Şərqi Zəngəzurdan reportaj

Gözəl təbiəti, yaraşlıq binaları, əzəmətli dağları ilə gözoxşayan Laçında...
Burada hər şey gözəldir. Buranın gözəlliyini görən təccüblənəndən bu mənzərəni seyr edə bilməz. Sanki möcüzələr adasına düşmüşük...

Bir yandan Tanrının yaratdığı füsunkar təbiət, əzəmətli dağlar, başı buludlara dirənən şis qayalar, gurultu ilə axan dağ çayları, bir yandan da insan əli ilə yaradılan gözəlliklər adamı valeh edir...
Görməyə inanmaz, görən burada möcüzə baş verdiyini zənn edir. Cəmi doqquz ay bundan əvvəl televiziya ekranlarından erməni vandallarının xarabazara çevirdikləri, miskin bir Laçını seyr etmişdik.

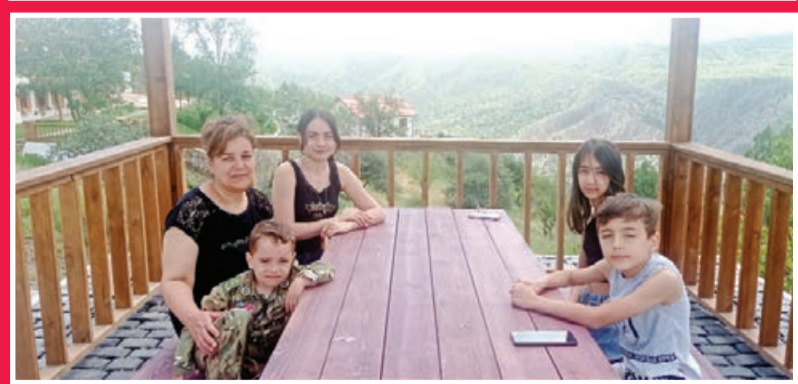
İndi isə gözlərimiz qarşısında gözəl, bənərsiz, yaraşlıq evləri, bərpa olunan gözəl binaları, güllü, çiçəyi ilə cənnətə bənzərən bir Laçında... Gül-çiçəyin qoxusu bir yana, tənədir çörəyinin ətrafa yayılmış ətri istər-istəməz bizi özünə çəkir. Çörək bişən evə yaxınlaşıq...

İlham Əliyev bizi atalıq etdi

Sanki ev yiyəsi bizi gözəl yir-miş. Mehribanlıqla küçə qapısını açaraq bizə yaxınlaşdı "Cənnətə xoş gəlmisiniz" deyir. Sonra da əlavə edir: "Qonağın qisməti özündən qabaq gələr. Halal çörəyimdən kəsməməsən sizdən inciyərəm. Keçin həyatə, qonağın olun. Həm də dövlətimizin bizə yaratdığı cənnəti gözünüzlə görür..."

İsgəndər Nəcəfov 5 ailə üzvü ilə Laçına ilk qayıdan 20 ailədən biridir. Ailənin kiçiyi 3 yaşlı Tuncaydır. Tuncay babasına rahatlıq verir. Həm babasına, həm də bizə tez-tez suallar verir.
İsgəndər deyir ki, bu günümüzə görə əlim Allaha açılı qalıb. Gecə-gündüz şohidlərimizə rəhmət diləyir, Prezidentimizə, əsgərlərimizə, dövlətimizə dua edirik. 31 illik qaçqın həyatından sonra öz evinə dönmək, bu gözəlliyi görmək heç yuxumuza da girməzdi. Hərdən düşünürəm ki, bu, gerçək deyil, yəqin biz yuxu görürük. Mən 100 il yaşasaydım, evimi, həyatımı bu gözəllikdə bərpa edə bilməzdim. 31 illik qaçqınlıq dövründə yataxanalarda, dar otaqlarda çəkmədiyimiz zülm qalmışdı. Bizə deyəndə ki, Laçına qayıdarsınız, sevincimdən ürəyim az qalmışdı partlasın. Gəlib bu gözəlliyi görəndə gözlərimə inanmadım.

...İllərdir qonaq üzünə həsrət qalmışdıq. Qohum-əqrəbalarımız da qaçqınlıq həyatı yaşadıkları üçün nə qonaq gədə bilirdik, nə də yataqxana otaqlarında qonaq qəbul edə bilirdik. Nəvələrimiz, övladlarımız soruşurlar ki, buradan çıxanda da bu ev, bu həyat belə gözəl olub? Deyirəm ki, bu şəraiti bizə dövlət baba yaradıb. Bu evin açarlarını bizə Prezidentimiz öz əli ilə verib. Bütün bunlara görə biz dövlətimizə, Prezidentimizə duaçıyıq...

"İLHAM ƏLİYEV bizi cənnətimizə qaytardı"

31 ildən sonra doğma yurdlarına dönan laçınlılar onlara bu xoşbəxtliyi yaşadan Prezidentə ömür boyu minnətdar olacaqlarını bildirdilər

Düzüdü, bərpa olan öz evimizdir. Səməmi olacağam, amma evimiz heç vaxt bu gözəllikdə olmayıb. Bunu adama nə qarşda etməz, nə dost bağışlamaz. Bunu etsə, bir ata edər. O da imkanı olsa. Bax, İlham Əliyev də bizə belə atalıq etdi. Var olsun dövlətimiz! Sağ olsun Prezidentimiz! Oturub düşünürəm ki, Allah onu bizə bir xilaskar kimi göndərib. Söhbətə İsgəndərin xanımı Könül Nəcəfova qoşulur:

- Laçından çıxanda 21 yaşım vardı. Quru canımızı götürüb qaçmışdıq. O günləri xatırlayanda döşəmə göliyəm. Onda yaşamaqdan çox ölmək istəyirdim. İndi düşünürəm ki, bu gözəlliklər, gördüyünüz bu cənnət çəkdiyimiz zülmün müqabilidir. Qızım Gilənin uşaqları ilk nurla Ümid də bizimlə gəliblər. İllərdir qonaq üzünə həsrət qalmışdıq. Qohum-əqrəbalarımız da qaçqınlıq həyatı yaşadıkları üçün nə qonaq gədə bilirdik, nə də yataqxanaya otaqlarında qonaq qəbul edə bilirdik. Nəvələrimiz, övladlarımız soruşurlar ki, buradan çıxanda da bu ev, bu həyat belə gözəl olub? Deyirəm ki, bu şəraiti bizə dövlət baba yaradıb. Bu evin açarlarını bizə Prezidentimiz öz əli ilə verib. Bütün bunlara görə biz dövlətimizə, Prezidentimizə duaçıyıq.

İsgəndər doğma yurda qayıtdıqdan sonra işlə də təmin olunub. Deyir ki, Bakıda yaşayanda çilingər işləyirdi. Burada da çilingər işləyir. Əməkhaqqı da əladır. Yoldaşına da iş təklif olunub.

...Laçına gələndə cənab Prezident qonağım oldu. Evimin açarlarını mənə özü bağışladı. Mənim başım çox bəlalər çəkib. Qaçqınlıq dövründə iki oğlumu, ömür-gün yoldaşımı itirmişəm. İki nəvəmi özüm böyütmüşəm. Şükür ki, indi öz evimdəyəm. Bu gözəlliyi bizə yaşadan Prezidentimizə minnətdaram. Oğlanlarım dünyasını dəyişsə də, özümü tənha hesab etmirəm. Arxamda dövlətim, İlham Əliyev kimi Prezidentim var. Prezidentimiz özü mənə deyib ki, nə sözlün, dərindən olsa, mənə de. Laçına hər gələndə sənə baş çəkəcəyəm...

Ailənin kiçiyi, Laçının 3 yaşlı ən kiçik sakini Tuncay deyir ki, indi hamı mənə cənab polkovnik deyir (Tuncay hərbi uniformanı çox sevir. Babası deyir ki, yatanda da paltarını çıxarmaq istəmir). Babama da demişəm, siz də bilin, böyüyəndə əsgər olacağam. Vətənimizi düşməndən qoruyacağam.

Tuncay əli ilə qarşı tərəfi, hayların yaşadığı Diğ köndünü göstərir. Atam deyir ki, orada ermənilər yaşayır. Elə əsgər olacağam ki, düşmənlərimizi pis niyyətli torpağımıza baxmağa belə qoymayacağam.

İlham Əliyev sönmüş ocaqlarımızı yenidən yandırdı

Laçının ən qocaman sakini, 79 yaşlı Əməkdar müəllim Ruqiyə Xəlilovanın da qonağı olduq. O, duqca qıvrıq, yaşından cavan görünən Ruqiyə xanım deyir ki, onu yaşadan Laçına qayıtmaq ümidi olub: "1992-ci ildə Şuşa işğal olunduqdan sonra Laçını da itirmək qorxusu ilə yaşayırdıq. Çox çəkmədi ki, düşüdüklərimiz başımıza gəldi. Göydən elə bil od yağdı. Kişilər öndə düşmənlə üz-üzə durmuşdu. Bizə deyirdilər ki, siz birtərə qaçın, namusumuza ləkə düşməsin.

O döşətili günləri yada salmaq, xatırlamaq belə çox çətindir. Laçın bir qala idi. Amma sahibsizlik, xəyanət, başıpozuqluq nəticəsində Laçını itirdik. Laçın düşmənin yüzillik arzusu idisə, bir yandan da siyasi oyunların qurbanı oldu. Qaçqınlıq dövründə başımıza gəlməyən oyun qalmadı.

Əvvəllər hamı deyirdi ki, Laçın getdisə, bir də qayıtmaz. Amma Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndən sonra qəti əmin idim ki, Ulu Öndər torpağı düşməndə qoymayacaq. 44 il müəllim işləmişəm. Dərs dediyim şagirdlər arasında yüksək dövlət qulluğunda, hüquq-mühafizə orqanlarında çalışanlar çoxdur. Həmişə şagirdlərimə deyirdim ki, əsas dövlətdir. Heydər Əliyev hakimiyyətə gəlməsəydi, dövlət də məhv olacaqdı. Bütövlükdə Azərbaycan gedəcəkdi. Gəldi, dövləti dağılmaqdan, xalq vətəndaş müharibəsindən xilas etdi.

Deyirdim ki, Heydər Əliyev düşməndə torpaq qoymaz! Mütləq torpaqlarımız düşməndən geri alınacaq. Bilirsiniz, dünyadan köçəndə də vətənin xilasını, Şuşanın, Qarabağın azad olunmasını siyasi vəsiyyət edib. Özü dövləti, oğlu isə Qarabağı, bu cənnət Laçını, Şuşanı xilas etdi. Demək, Allah bu ailəni xilasedicilik missiyası ilə vəzifələndirib".

Laçına gələndə cənab Prezident onların qonağı olub: "Evimin açarlarını mənə özü bağışladı. Mənim başım çox bəlalər çəkib. Qaçqınlıq dövründə iki oğlumu, ömür-gün yoldaşımı itirmişəm. İki nəvəmi özüm böyütmüşəm. Şükür ki, indi öz evimdəyəm. Bu gözəlliyi bizə yaşadan Prezidentimizə minnətdaram. Oğlanlarım dünyasını dəyişsə də, özümü tənha hesab etmirəm. Arxamda dövlətim, İlham Əliyev kimi Prezidentim var. Prezidentimiz özü mənə deyib ki, nə sözlün, dərindən olsa, mənə de. Laçına hər gələndə sənə baş çəkəcəyəm.

Hamının dörd-sərinə özü öyrəndi. Allaha şükür, daha heç bir dərdimiz yoxdur. Fikir verin, Prezidentimiz ermənilərin xaraba qoyduqları Laçını cənnətə döndərib. Ermənilərin söndürdüyü işğımızı yandırdı. Sözlünü tutan adamdır, heç vaxt ələ-bələ söz deməz bizim Prezident. Demişdi, biz o torpaqlara qayıdacağıq, qaytardı. Qarabağı işğalçılardan azad edəndən demişdi ki, Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru cənnətə çevirəcəyik. Al, bu da sizə

cənnət. Ölsəm də dərdim yoxdur. İlham Əliyevin sayəsində bu dünyada da cənnətə yaşadığımız. Öləndə də Laçın kimi bir cənnətə torpağa qoyulacağıq".

Dövlətimlə, Prezidentimlə fəxr edirik

Laçında olarkən yaşılşdırma və abadiyyət idarəsində çalışan Rəşad Mirzəyevini də evində olduq. Rəşad

...Laçında olduğumuza inanmırlar. Bəlkə də haqlıdırlar. Doqquz aya bu gözəlliyi yaratmaq üçün görək möcüzə baş versin. Amma bu möcüzə yox, haqiqətdir. Bu gözəlliklər Prezidentimizin öz vətəndaşlarına olan sevgisinin ifadə formasıdır. Dövlətimizlə, dövlətimizin başçısı ilə fəxr edirik...

din iki qızı var. Fatimə və Zəhra. Ömür-gün yoldaşı Ülviyyə xanım müəllimdir.

Rəşad deyir ki, Laçın təbii istehkamdır. Təbii qaladır. Belə bir alınmaz qalanı Prezidentimiz güllə atmadan geri qaytardı. İllərlə üstümüzə olan ağır yükü götürdü. Üzümüzün qarasını təmizlədi. Prezidentimlə qürur duyuram. Dövlətimlə fəxr edirəm. Laçında gedən abadiyyət quruculuq işlərini ermənilər görür. İllərlə dağıdıb xarabazarlara çevirdikləri torpaqlarda bu mənzərəni görən ermənilər anlaşırlar ki, biz torpağın sahibi olduğumuz üçün qururuq, yaradırdıq. Bu torpaqlara yenidən həyat veririk. Görünür, ermənilər buradan gədəcəklərini bilirlərmiş. Ona görə dağıtmaq, talamaqla məşğul olublar. Heç vaxt xəyal edə bilməzdim ki, Laçın bu qədər gözəlləşsə bilər. Biz nə vaxtsa belə gözəl şəraiti olan evlərdə, cənnətə müqayisə oluna biləcək bir məkanda yaşayacağıq. Bunu bizim xilaskar Prezidentimizdir. Bizə bu dünyada cənnəti yaşatdığına görə Prezidentimizə minnətdaram.

Rəşadın qızları Fatimə ilə Zəhra deyirlər ki, Laçın haqqında valideynlərimdən, məktəbdə müəllimlərdən eşidiblər: "Buraya ilk dəfə gələndə düşündük ki, yəqin valideynlərimizlə zarafat edirdi. Yəqin hansısa Avropa ölkələrindən birinə səyahət etmişik. Burada Allahın və insanların əlləri ilə yaratdıqları möcüzəni, gözəllikləri görüb gördüklərimizə inana bilmirdik. Bakıda olan sinif yoldaşlarımızla, rəfiqələrimizlə telefonla əlaqə saxlayanda bizim Laçında olduğumuza inanmırlar. Bəlkə də haqlıdırlar. Doqquz aya bu gözəlliyi yaratmaq üçün görək möcüzə baş versin. Amma bu möcüzə yox, haqiqətdir. Bu gözəlliklər Prezidentimizin öz vətəndaşlarına olan sevgisinin ifadə formasıdır. Dövlətimizlə, dövlətimizin başçısı ilə fəxr edirik. Bu gözəlliklər Prezidentimizin öz vətəndaşlarına olan sevgisinin ifadə formasıdır. Dövlətimizlə, dövlətimizin başçısı ilə fəxr edirik. Bu gözəlliklər Prezidentimizin öz vətəndaşlarına olan sevgisinin ifadə formasıdır. Dövlətimizlə, dövlətimizin başçısı ilə fəxr edirik."

Yolboyu Laçın istiqamətinə doğru aramsız olaraq maşın- maşın insanların hərəkət etdiyinə şahid olduq. Kimi yük maşınlarında arı təkənləri, kimi mal-qara ilə geri dönürdü. İlk dəfə Laçına dönan laçınlılardan ayılıb bu müqəddəs torpağı öpənləri də gördük...

(ardı var)

Elşən QƏNİYEV,
Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Bakı-Laçın- Bakı